

MARIUS CĂRBUNESCU

CONDAMNAREA LA VIAȚĂ

roman

EDITURA UNIVERSITARĂ

Colecția FILOLOGIE

Redactor: E. Giurgiu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CĂRBUNESCU, MARIUS

Condamnarea la viață : roman / Marius Cărbunescu. -
București : Editura Universitară, 2021
ISBN 978-606-28-1301-7

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062813017

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2021
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUVÂNT-ÎNAINTE

Nu-mi propun în acest *Cuvânt* să ofer chei de lectură cititorilor. Unii vor considera, probabil, că romanul este inspirat dintr-un caz real, alții, dimpotrivă, că este rodul unor născociri și că documentele pe care se sprijină cei dintâi au fost prefabricate. Cum cititorul are întotdeauna dreptate, le voi confirma și eu această dreptate și unora, și altora. Așadar, voi spune sau nu că, pornind de la un articol de ziar, mi-am propus să merg pe urmele evenimentului și să recreez o lume. De altfel, nici n-ar fi verosimilă o astfel de lume fiindcă, în cea reală, viața dă de multe ori clasă ficțiunii.

Vă asigur că romanul nu are dificultăți în a fi citit ca o narațiune liniară, respectiv ca spovedania unui toxicoman. Dar poate fi citit și în alt fel. Cheile se găsesc chiar în interior, sub forma unor mici digresiuni sau a unor simboluri. Pentru a capta interesul celor ce deschid neîncrezători acest volum, doar atât aș dori să le mai spun: *dacă înlocuim rigorile vieții cu o închisoare unde cu toții primim încă din prima clipă a venirii noastre pe lume un certificat în alb de condamnați la moarte, iar pe noi, cei ce viețuim cu victime și călăi în același timp pentru visele și sentimentele noastre, unele reprimare brutal, dacă tindem să devenim frecventabili pentru semenii noștri, răspunzători pentru poluarea din aer, pentru flora și fauna care ne înconjoară; pentru întregul Pământ, ai cărui pasageri fiind, traversăm veacurile cu îngăduința celui ce ne tolerează pe*

fața lui, perspectiva se schimbă radical. Se întrezărește așadar o parabolă a vieții pe care vă las s-o descoperiți în rândurile ce urmează. Și, așa cum mi se întâmplă uneori, urmând calea personajului principal, sfâșiat de contradicții, nestatornic și inconsecvent, într-o luptă continuă cu sine însuși, sfârșesc această notă sumară, pe-un petec de hârtie și pe-un colț de birou, prin a nu mă ține de cuvântul de la început. Cu voia voastră, tocmai v-am dezvăluit una dintre cheile de lectură. Mai sunt și altele.

I

Mă aflam în orașul unei sfârșeli toxice, acel oraș care nu se dezmente și nu se dezmeticește pe deplin niciodată, pentru că aerul – sursa vieții – nu devine niciodată îndeajuns de respirabil. Canicula, asezonată cu otrăvurile degajate din marile guri de foc industriale, își făcea de cap la miezul zilei, chinuind deopotrivă și călăi și victime, cum am putea numi, forțând puțin nota, personajele acestei cărți. Dacă privim fenomenul *in extenso*, cu toții suntem victime și călăi în același timp pentru visele și sentimentele noastre, unele reprimite brutal, dacă tindem să devenim frecventabili pentru semenii noștri, răspunzători pentru poluarea din aer, pentru flora și fauna care ne înconjoară. Pentru întregul Pământ, ai cărui pasageri fiind, traversăm veacurile cu îngăduința celui ce ne tolerează pe fața lui. Pentru că, nu-i așa? ne aflăm într-o concurență teribilă cu timpul, nu-l lăsăm să-și termine treaba, ne autodistrugem mai repede decât o poate face el și lăsăm dezastru în urma noastră. Și asta n-ar fi nimic dacă n-am trăi într-o casă închiriată pe suprafața-i rotundă.

Ploile musonice reprezentau doar o amintire și abia peste câteva luni aveau să revină în forță să mai domolească mingea de foc care coborâse pe pământ și transformase asfaltul orașului într-o pojghiță de lavă curgătoare. Ai fi putut crede că toată aglomerarea aceea urbană este supusă unui miraj. Zidurile, mașinile și oamenii se duceau

încet la vale, priviți pe fundalul de aer încins care juca frenetic în fața noastră, săltând pe verticală în lipsa unei adieri de vânt. Timpul sacru pentru rugăciune încă nu se împlinise. Chemarea tânguitoare a muezinului de la moscheea de vizavi încă se lăsa așteptată cu înfrigurare de marea masă a credincioșilor musulmani. Dintr-o clipă în alta are să se audă, își spuneau cu toții, storși de emoție. Ca la un semn, de-o parte și de alta a porților ferecate, copiii lui Allah ieșeau din apatia generală și-și căutau menirea cu fervoarea celui însetat de miracolul divin. Rugăciunea îi aducea pe toți într-o transă colectivă și le oferea hrana spirituală în aceeași măsură cu o natură neînțeleasă de energie a trupului. Evlavia îi întrema, le dădea forța să se înhame la nenumărate temenele și mătăanii. Acolo unde îi surprindea ora exactă, se roteau precum acul unei busole delabrate, ce o cotise spre Mecca, în loc să arate nordul. Se lăsau în genunchi și gângăveau fără tihnă, într-un dialog imaginar cu Profetul.

Transformarea l-ar fi șocat pe-un străin ce sosea pentru prima dată în oraș. După ce se termina slujba, agarenii redeveneau aceleași jucării stricate de mai-nainte. Minutele de venerație în care îngânau și ascultau pildele din Coran, probabil că îi obosiseră peste măsură, căci se lăsau moleșiți ca niște roboți scurtcircuitați. Altminteri, dacă nu i-ai fi bănuțit de vreo hipnoză colectivă, ai fi putut crede că o pală de vânt, venită de nicăieri și așteptată de peste tot, le suflase în pânze, animându-i ca pe niște păpuși învelite în caftane. Îi luase pe sus înfoiați, pentru a-i abandona mai apoi inerți, odată ce stăpânul Soare le-a tăiat aripile. Oricum ar fi, se poate spune că plutea în aer o

predispoziție generală spre fabulație. Vipia aprindea mințile, certifica părerile și relativiza certitudinile.

Cei o mână de europeni, pripășiți fără voie pe acele meleaguri, făceam o figură aparte în marea masă a deținuților asiatici. Nu ne osteneam câtuși de puțin să înțelegem litanii liturgice ale celor ce ni se arătau aidoma unor derviși din vremuri de demult. Preferam să le interpretăm după bunul plac. În general, aveam alte preocupări, culpabile la trecerea timpului, în spatele zidurilor apăsătoare care marcau izolarea de lume. Unii alegeau să-și alunge plictiseala, ferchezuindu-se cu spor într-un petic de oglindă. Pe cine ar fi dorit să impresioneze cu noul „look” de promenadă? Poate tocmai oglinda, privită redundant cu o înnoită stimă de sine. Alții își exersau deprinderile sadice pe diverse insecte care avuseseră nenorocul să pătrundă în pătratul de oțel, spre disperarea lui Jimmy care, atunci când le privea, se simțea el însuși estropiat. Avea și de ce. Jimmy era un galez spălăcit din Swansea, pescuit de malaezieni pentru comerțul în regat cu prostituate asiatice, sclave ale plăcerii perfidului Albion, și nu e clar dacă nu a fost castrat înainte să ajungă la noi. Altminteri, cam necioplit și cu un pic de retard, dar un suflet bun. M-am convins de asta când, de câteva ori, a intrat în altercații pentru mine. Nici eu nu i-am rămas dator. Dintre toți, cu el mă aveam cel mai bine. Lipsurile neglijabile din educație și calitățile sale predominante m-au îndreptătit să-l îndrăgesc. Sufeream unul pentru celălalt și simțeam că ar fi fost teribil de necăjit dacă, Doamne ferește, mi s-ar fi întâmplat ceva rău.

În ceea ce mă privește, nu aveam program la alegere. Eram obligat să-mi desfășor munca în folosul Dumnezeu-știe-

cui. Cerința suna pe cât de strident, pe atât de complicat, în liniștea neverosimilă de dinaintea furtunii ce se pregătea să acapareze atmosfera centrului de detenție Simpang Renggam. Să aștern pe hârtie tot ce-mi trece prin cap. Pe bune? La prima vedere, sarcina nu părea așa de grea, dar, când ai de intrat în miezul problemei, îți dai seama de dificultățile pe care le presupune. Nici nu s-a mai pomenit așa ceva, ca un deținut să-și aleagă singur subiectele de discuție. Unde ne sunt anchetatorii de altădată?! Fără o selecție a temelor, o îndrumare acolo, cât de cât, gândurile mi se ciocnesc de-a valma. Mai ales că, în cei 32 de ani petrecuți pe acest Pământ, am trăit câteva experiențe dramatice, nu glumă, până să ajung în Malaezia. Poate chiar pentru mai multe vieți.

Anii multiplicați în vieți paralele se reîntorc acum pentru a-mi hrăni cugetul și a-mi persecuta neliniștile, mânați de la spate de cerința absurdă. Cine știe, poate și alții îi declară la fel la ora bilanțului de pe urmă, multiplicați, într-un ultim puseu de vanitate înainte de tăcerea rece și totală. În starea în care mă găsesc, răscolit și întors pe dos, cu nervii întinși la maximum, nedreptățile suferite defilează prin fața mea ca la un spectacol de prost gust. Cea mai recentă a avut loc chiar aici, la Simpang Renggam. Totuși n-aș începe să scriu despre ele din prima. Dispariția mea fizică mi-e mult mai prezentă în cuget. Aș lua-o invers din punct de vedere cronologic. Momentul ăsta îl vizualizez cu maximă claritate în spatele ochilor închiși, nu atât pentru că-i cel de pe urmă eveniment din viața mea, ci pentru că se prefigurează a fi cel mai apropiat. În plus, ca să fiu sincer, îmi cam ocupă mintea.

Dacă îl scriu, măcar am certitudinea că l-am depozitat undeva, pe hârtie, și poate nu mi se mai rotește prin cap.

Ce senzație ciudată! Sunt încredințat că nicio viziune nu ar avea forța să prevestească cu mai mare acuratețe scena punerii în aplicare a sentinței judecătorești ce mi se cuvine. Mi-a fost hărăzită împreună cu un proiector imaginar ce se activează în cele mai stranii momente, undeva, în spatele frunții. Din zorii zilei în care nu mai putusem închide ochii și până în clipa cea de pe urmă, se derulează cu maximă claritate filmul execuției. Detaliile apar în prim-plan, pe rând sau bulucindu-se toate deodată, încât să-mi pot alege. Se trag mai multe duble, se taie, se montează cadru cu cadru într-un *making-of* derulat înainte și înapoi. Scaunul electric sau injecția letală. Sau, poate, gulerul înălțător confecționat din fuior de cânepă indiană, împletit mărunț și înnodat trainic. Acestea par a fi cele mai apropiate de sufletul meu. Mi le pot imagina pe tustrele și suprapune peste realitatea palpabilă, ca holograme în decor. Execuția cu foc de armă, nu. Mi se pare macabră și de prost gust. Nici nu cred că se mai practică în vreme de pace. Mi-a fost de ajuns că i-am văzut reluări de atâtea ori la televizor pe Ceaușescu și pe a sa *sinistră*. Legați la mâini și răpăiți de gloanțe, în umbra cazematei din Târgoviște.

N-am nicio explicație de dat. Nu știu prin ce metode oculte pot să vă descriu cu acuratețe dispariția mea, uzând de amănunte. Mi se întâmplă să vin în contact cu ele și le iau ca atare. Psihiatrii ar numi asta psihoză și m-ar trimite direct într-un ospiciu, dacă n-aș fi deja închis. Pentru mine, rămâne doar un miracol și nimic mai mult. Preotul citește din vârful buzelor o binecuvântare care suspendă timpul și ajută sufletul robului lui Dumnezeu să se elibereze. Îndată

ce pișcătura ca de țânțar, gătuirea sau șocul de defibrilator s-ar face simțite, omniprezentul doctor legist cu rol de agent constatator și-ar șopti în barbă satisfăcut: „Trupul e pe cale să amorțească. Agonia s-a instalat.” Un tremur oribil reprezintă ultima dovadă de viață. În schimb, creierul? Pentru el începe o goană sălbatică. Întreaga existență se derulează în ritm accelerat, retrospectiv, nealegându-se ce a fost bun și ce a fost rău. De ce s-ar alege acum, dacă în timpul vieții nimeni n-a fost în stare să cumpănească? Mii de frânturi de gânduri scânteiază în aceeași secundă, se ciocnesc, se amestecă, se înlănțuie. Și, printre ele, convingerea că trebuie să se termine odată, că timpul a parcurs ce era de parcurs, iar sentința cea mai grea și nedreaptă ar fi prelungirea vieții. Așteptarea devine o povară greu de dus. Efortul minții epuizează celula nervoasă și nu permite regenerarea ei. Întoarcerea de *dincolo* presupune așternerea demenței peste un creier vlăguit. Ca într-un tratat de tortură psihică, gardienii întrețin tensiunea, casapul pare hotărât, dar, când să facă pasul final, se sucește pe călcâie.

E absurd! Oprirea execuției reprezintă o ticăloșie de neiertat. O formă de barbarie cum nu s-a mai văzut într-o lume care se crede civilizată. Printre ruinele civilizației, eu mai lipseam, să ies bălăngăindu-mă, ca un om al peșterilor care-și ostioiește motivația de a trăi din zvârcolirile sufletelor celor nefericiți. De altfel, e singura care mă ține în viață, cât de cât preocupat. Doza de ură narcotică, de drog pătimăș, pe care mi-o extrag din privirile tulburi și neputincioase, se cere a fi crescută. Pe mine mă întreține ura, nu iubirea. Dacă aș fi fost lipsit de însușirea să pot urî cu patimă, cred că toată mânia s-ar fi întors împotriva mea.

Aș fi sfârșit izbindu-mă cu capul de toți pereții celulei. Aș fi pictat cu sânge proprii mei creieri într-un tablou inedit, reprezentând o mostră de postmodernism paroxistic. Uneori, mă mai încercă astfel de gânduri negre, de autoflagelare, însă le risipesc rapid, cu ură. Reușesc să fac din ură antidotul suprem. Mi-am dezvoltat această abilitate încă din vremuri de demult. Am fost pus de mic în fața unor situații umiltoare. Asta m-a călit, mi-a dat dinți de scrâșnit și furie de nestăpânit.

II

Pe vremea aceea, locuiam șase suflete (doi adulți și patru copii) la etajul doi al unui bloc comunist, într-una dintre cutiile locative – „de piuneze”, cum li se mai spunea, pentru că erau mici și înghesuite – ce se găseau din belșug urcând scările nenumăratelor turnuri ale orașului. Îmi făcusem o manie din asta, aproape săptămânal urcam pe construcția paralelipipedică de deasupra apartamentului nostru. Mă simțeam liber pe terasa liftului căptușită cu carton bitumat și smoală. Eram doar eu și scheletele mele de dinozauri cu vertebre și coaste din aluminiu, într-o prezentare de forme și dimensiuni pentru toate speciile pământului. Fiecare schelet fusese conectat printr-un fel de cordon ombilical confecționat din cablu coaxial, care cobora lin până la marginea terasei, apoi se lăsa brusc în jos, peste parapet, de parcă cineva și-ar fi pus în gând să coboare în rapel sau să urce până la mine pentru a-mi face rău. Asta mă îngrijora puțin, ca, de altfel, și poziția monștrilor scheletici turnați în metalul alb. Se prezentau în formație de asalt, orientați oblic față de planul terasei, neacceptându-se vreun grad de eroare, ca o armată ordonată care, la cel mai mic semn, ar fi fost în stare să se repeadă la un inamic invizibil. Abia mai târziu, când am fost în stare să discern realitatea din jurul meu, m-am dumirit că punctul himeric pe care îl săgetau cu țeava longitudinală, de dimensiunile unei lănci, nu avea nimic în comun cu vrăjmașul imaginat de mine. Nici măcar nu era o ființă,